

“Routine en alwetendheid hebben hier geen plek”

Thomas Cleppe, Geert Van Dijck en Hilde Christiaens werken in PC Sint-Amandus in Beernem. Ze begeleiden er op afdeling De Bron dagelijks patiënten met psychose.

Het beeld van 'afzonderingen' is vaak heel ongenueanceerd. Mensen stellen zich dan voor dat we patiënten isoleren zonder veel gesprek, achter slot en grendel. Hen fixeren zonder overleg. Dat beeld strookt niet met wat we doen en waar we voor staan. Kwalitatieve zorg is ons vertrekpunt en veilige zorg is daartoe een belangrijke hefboom. Afzonderingen gebeuren vandaag als alle andere ondersteunende maatregelen niet tot het realiseren van een voldoende veilige situatie hebben geleid. Ze zijn op vandaag – helaas – nooit helemaal uit te sluiten. En laat het duidelijk zijn: als er wordt afgezonderd, dan dient er tegelijkertijd een intensieve opvolging te zijn.

We willen benadrukken dat achter die afzonderingscijfers het gesprek over die afzondering niet wordt gemeten, laat staan de preventieve verbinding en het contact dat met de patiënt gemaakt werd en de mate waarin er vertrouwen groeide. En woorden die vandaag leidraden zijn voor ons, worden niet gemeten: preventie, respect, relatieopbouw, netwerkvorming, patiëntenrechten, gelijkwaardigheid, participatie, aanwezig zijn.

Er is alvast één woord dat niet past bij onze job: 'routine'. Ons werk is geen zwart-witverhaal van opname en ontslag, open en gesloten deuren, ziek en genezen, afzonderen en vrijlaten, van wij en zij. Het is altijd een verhaal met veel nuances en schakeringen. Sommige patiënten zijn bijvoorbeeld psychotisch en denken dat ze Jezus of koning zijn of een sinaasappel die geschild wordt als iemand hen aanraakt. Net zoals hun wereld voor ons onbegrijpelijk is, ervaren zij onze maatschappij als een enorm obstakel, met angsten, agressie en frustratie tot gevolg.

Onze taak is om contact met hen te maken. Het gebeurt via een banaal gesprek over eten of een tv-programma, waarna vertrouwen groeit, herstel plaatsvindt en we uiteindelijk samen kansen en krachten vinden om controle te krijgen over angst, agressie of frustratie. Dat gaat met ups en downs. En soms wordt iemands vrijheid inderdaad op maat ingeperkt om hem of haar zonder kleerscheuren over een crisismoment heen te tillen, regelmatig omdat de patiënten of hun familie er zelf naar vragen om tegen zichzelf beschermd te worden.

Een gsm wegleggen om telefonerende drugsdealers op afstand te houden, individuele toegangssystemen, medicatie, retreatrooms om tot rust te komen, praktische afspraken met de gemeenschap waarin ze leven. En ja, soms worden patiënten een tijdje afgezonderd van de rest van de groep. Maar bij voorkeur met een verpleegkundige of therapeut naast hen of in nauw contact. Zo veel als mogelijk in overleg met en volgens afspraken die we vooraf maken met de patiënt en de familie. En altijd als laatste middel. En zelfs dat is niet zwart-wit, want het is zo afhankelijk van vele factoren waar ook wij niet altijd vat op hebben: de infrastructuur, de middelen, de bezettingsgraad, de crisis waarin de patiënt gevat zit. Hoe frustrerend ook, soms is een afzondering een laatste manier om veiligheid te kunnen bieden (aan de patiënt zelf en/of zijn omgeving).

Mensen zijn geen machines met aan- of uitknopjes. Elke mens is anders. Er zijn geen standaard antwoorden op de problemen van morgen. Om ieders eigenheid echt te begrijpen zijn we heel aandachtig aanwezig, stellen we ons open en wandelen we naast de patiënt. Routine en alwetendheid hebben in dat therapeutisch proces geen plek.

Deze opinie verscheen eerder in [De Morgen](#).

